

Силабус

Назва дисципліни: Професійна освіта: компаративний аналіз				
Мета дисципліни – формування порівняльно-педагогічної компетентності дослідника – кваліфікованого фахівця, розвинути у майбутніх докторів філософії здатності орієнтуватися в сучасних тенденціях розвитку професійної педагогіки в Україні та за рубежом; формування умінь порівняльного аналізу концепцій професійної освіти та виявлення прогресивних ідей зарубіжного досвіду професійної освіти і навчання в умовах глобалізації, інтеграції та інтернаціоналізації освіти; визначення місця української системи професійної освіти у світовому освітньому просторі. Основні компетентності, що формуються: ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, а також – підготовки відповідних педагогічних кадрів для неї в умовах професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. ЗК-1. Здатність розробляти проекти та управляти ними та працювати в команді. ЗК-2. Здатність працювати у міжнародному контексті. ЗК-4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК-5. Здатність діяти на основі системного наукового світогляду, професійної етики, загального культурного кругозору. СК-1. Здатність визначати й розв'язувати задачі дослідницького характеру у сфері професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, а також – підготовки відповідних педагогічних кадрів для неї, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у цій сфері та дотичних до них міждисциплінарних напрямках. СК-2. Здатність застосовувати широкий спектр цифрових засобів, інструментів, ресурсів і технологій, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності у сфері професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, а також – підготовки відповідних педагогічних кадрів для неї. СК-3. Здатність реалізовувати науково-педагогічну діяльність та управління освітнім процесом у сфері професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти, а також – підготовки відповідних педагогічних кадрів для неї на основі сучасних наукових підходів. СК-4. Здатність реалізовувати результати наукової діяльності на засадах підприємництва. СК-5. Здатність започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати процес наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності.				
РН4				
(ІК, ЗК-1, ЗК-2, СК-1, СК-4)				
РН5				
(ІК, ЗК-4, СК-2, СК-5)				
РН6				
(ІК, ЗК-4, ЗК-5, СК-3)				
Мова викладання	Семестр	Кредити ECTS / Тип дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Викладач	Навчальне навантаження
Укр.	1	3 / вибіркова	Лаврентьєва О.О., д.п.н., проф.	90 год. (16 год. лекцій, 14 год. практичних занять, 51 год. самостійної роботи, 9 год. індивідуальна робота)
Результати навчання По закінченню вивчення дисципліни студенти будуть здатні		Методи викладання, навчання		Форми оцінювання (поточний та підсумковий контроль)
РН-4.1. Демонструвати сучасні передові концептуальні та методологічні знання інновацій в освіті та компаративних дослідженнях зарубіжжя задля створення нового цілісного знання та/або професійної		Лекція, проблемна лекція, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, ситуаційний аналіз (кейс метод), дослідження ситуації професійної взаємодії з		Тестування, активність та участь в обговоренні, аналіз кейсів, саморефлексія та рефлексивні завдання, практичні завдання

практики у сфері професійної освіти та дотичних до них міждисциплінарних напрямках	використанням різних методів (аналіз літературних джерел, спостережень, інтерв'ю),	
РН-6.1. Здійснювати критичний аналіз концептуальних та методологічних знань теорії, основних концепцій сучасної педагогічної компаративістики і застосовувати одержані знання для проведення наукових досліджень	Проблемна лекція, дискусія за матеріалами вивчених літературних джерел, семінар-дебати, семінар-діалог, вирішення проблемних ситуацій, робота в мікрогрупах, семінар-вирішення ситуаційних задач аналіз конкретних ситуацій (case-study), презентації, пошук в Інтернет	Усні відповіді на запитання, вирішення задач (проблемних ситуацій), пояснення розв'язання задач, оцінювання презентації, оцінювання активності роботи в групах
РН-5.1. Знаходити, обробляти та критично оцінювати наукову інформацію з авторитетних джерел (наукові журнали, бази даних, монографії тощо) з питань завдання, функцій, методів, джерел педагогічної компаративістики; напрямів і характеру трансформацій у зарубіжній освіті та педагогічній науці	Проблемна лекція, лекція-роздум, семінар, дискусія за матеріалами лекції та вивчених літературних джерел, семінар-дебати, вирішення проблемних ситуацій, семінар-вирішення ситуаційних задач аналіз конкретних ситуацій (case-study), письмова робота	Участь в дискусії (дебатах), активність під час вирішення ситуаційних задач, якість написання есе
РН-4.2. Розробляти та реалізовувати в команді наукові та/або інноваційні проекти у сфері професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти за підставі глибоких знань історичних етапів становлення і розвитку професійної й педагогічної компаративістики в національному та світовому вимірах, внеску провідних педагогів-компаративістів у розвиток методології педагогічної компаративістики	Аналіз кейсів, дискусії, практичні завдання, робота в групах та проєктні завдання, методика саморефлексії та самооцінки, інтерактивні лекції з використанням цифрових платформ, індивідуальний проєкт	Тестування, аналіз кейсів, саморефлексія та рефлексивні завдання, практичні завдання, обговорення і групові презентації, захист індивідуального проєкту
РН-5.2. Самостійно і творчо опрацьовувати інформацію про зарубіжний освітній та педагогічний досвід з використанням ІКТ-технологій	Пошукова діяльність, аналіз кейсів, дискусії, практичні завдання, робота в групах та проєктні завдання, методика саморефлексії та самооцінки, інтерактивні лекції з використанням цифрових платформ, індивідуальний проєкт	Тестування, аналіз кейсів, саморефлексія та рефлексивні завдання, практичні завдання, обговорення і групові презентації, захист індивідуального проєкту
РН-4.3. Планувати, організовувати наукові та/або інноваційні дослідження та проводити оригінальні наукові дослідження, здійснюючи порівняльний аналіз трансформацій в освіті та педагогічній науці у зарубіжжі на засадах об'єктивності з використанням методології педагогічної компаративістики	Обговорення кейсів та аналіз ситуацій, дискусії, групові дослідницькі проєкти	Оцінка активності під час практичних занять, оцінка виконання групового проєкту, оцінка комунікаційних навичок через виконання індивідуальних завдань
РН-6.2. Інтегрувати передові концептуальні та методологічні підходи з науково-дидактичних,	Інтерактивні лекції, кейс-метод, метод проєктів, мозковий штурм, аналіз матриць	Тестування, аналіз кейсів, завдання на саморефлексію, оцінка участі у групових

виховних, адаптивних та інших основ професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти на основі аналізу причинно-наслідкових зв'язків розвитку освітніх та дослідницьких процесів, усвідомлення різниці між освітніми явищами, що мають універсальний, особливий та одиничний характер	прийняття рішень, дискусії та групові обговорення	обговореннях, захист індивідуального проєкту
РН-5.3. Знаходити, обробляти та аналізувати інформацію, критично мислити, аналізувати та зіставляти теоретичні погляди дослідників-компаративістів та оцінювати їх перспективність для розвитку національної освіти та педагогіки	Проблемна лекція, дискусія за матеріалами лекції та вивчених літературних джерел, семінар-дебати, семінар-діалог, вирішення проблемних ситуацій, робота в мікрогрупах, семінар-вирішення ситуаційних задач аналіз конкретних ситуацій (case-study)	Участь у дискусії, дебатах, Презентація в малих групах, оцінювання презентації (мікрогрупової презентації)
РН-4.4. Розробляти та реалізовувати в команді наукові та/або інноваційні проєкти, виявляти позитивні та дискусійні аспекти зарубіжного досвіду в контексті перспективності для реформування освіти і педагогічної науки в Україні та приймати відповідні рішення у непередбачуваних умовах	Інтерактивні лекції, аналіз кейсів, метод проєктів, метод аналізу ефективності, дискусії та групові обговорення	Тестування, аналіз кейсів, оцінка участі у групових обговореннях, захист індивідуального проєкту
Оцінка		
Підсумкова оцінка в результаті 100% постійного оцінювання		
24% – активність на практичних заняттях 16% – МКР1, МКР2 40% – виконання завдань для самостійної роботи 20% – виконання та захист індивідуального проєкту		
Критерії оцінювання		
Виконується 4 практичні роботи по 5 балів кожна – 20 балів – 1 модуль (має 30 балів). Бали за 1-ий модуль аспірант/ка отримує за умови виконання: 2 поточних практичних робіт, кожна з яких оцінюються по 5 балів; активної участі на практичному занятті, доповненням відповідей інших (має 5 балів), підготовлених 3 відповідей на семінарському занятті (має 15 балів); – МКР1 (має 8 балів); – 2 модуль (має 30 балів). Бали за 2-ий модуль аспірант/ка отримує за умови виконання: 2 поточних практичних робіт, кожна з яких оцінюються у 5 балів; активної участі на практичному занятті (має 5 балів), підготовлених 3 відповідей на семінарському занятті (має 15 балів); – МКР2 (має 8 балів); – захист індивідуального проєкту (має 20 балів). <i>Виконання індивідуального проєкту може бути зараховано за умови наявності відповідного сертифіката або іншого документа за тематикою навчальної дисципліни або участь в міжнародному підвищенні кваліфікації, семінарі, вебінарі, кваліфікаційному тренінгу в рамках неформальної освіти, у т.ч. під час навчання під час навчання на онлайнкурсах від Prometheus, Coursera, Edex, CHAN Academy edX, EdEra та ін. (підстава¹).</i>		
Критерії оцінювання активності та доповненням відповідей інших на практичному занятті		
0–1 бали	низька активність під час заняття, участь мінімальна або відсутня; під час обговорення теми проявляється байдужість, відсутність зацікавленості, не задаються питання; не	

¹ ПП-551-069 Положенні про підготовку здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» (пп. 3.13).

	надаються приклади або особисті спостереження
3 бали	помірна активність, участь у дискусії і виконанні практичних завдань; виступи рідкісні, але з елементами роздумів та інтерпретації; висловлюються питання, але вони обмежені темою заняття; використовуються приклади, але не завжди конкретні чи повні. Аспірант доповнює відповіді інших. Проте, ці доповнення інколи повторюють аргументацію та фактичний матеріал доповідача.
5 балів	висока активність, регулярна участь у всіх аспектах заняття; проявляється ініціативність у дискусіях, надаються чіткі й обґрунтовані відповіді; задаються питання, що сприяють розвитку теми; підтримується жива взаємодія з викладачкою й іншими аспірантами; використовуються різноманітні приклади та власні дослідження, демонструється розуміння матеріалу. Аспірант доповнює відповіді інших. Цінність доповнення в умінні привернути увагу до тих аспектів обговорюваного питання, що не знайшли свого висвітлення у виступі доповідача.
Критерії оцінювання підготовлених відповідей на практичному занятті	
5 балів	Аспірант у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання
2 бали	Аспірант володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні
1 бал	Аспірант загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стислу характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні
0 балів	Аспірант за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неточна, неповна, головний зміст матеріалу не розкрито, аргументація та власне розуміння питання майже відсутні; аспірант із помітними труднощами використовує певні знання у вирішенні завдань
Критерії оцінювання поточних практичних робіт	
0–1 бали	завдання виконано частково з помітними пропусками та суттєвими недоліками; аналіз слабкий, без логічних зв'язків і прикладів; завдання стандартне, без творчого підходу, неструктуроване і важко сприймається; невірно використані терміни, що свідчить про нерозуміння принципів дисципліни
2–3 бали	завдання виконано з недоліками та пропусками; аналіз частково логічний, але потребує уточнень; аргументація недостатньо глибока; є творчі елементи, але не всі ідеї оригінальні; завдання структуроване, але з незначними проблемами в організації; терміни використано правильно, але є неточності
4–5 балів	завдання виконано повністю, чітко і детально; аналіз логічний, глибокий та добре аргументований, з прикладами; завдання оригінальне, креативне, має чітку структуру і легко сприймається; використано правильні терміни
Критерії оцінювання МКР	
<i>Форма роботи: комбінована (тести, практичні завдання)</i>	
<u>Критерії оцінювання:</u>	
– тести: 4 запитання × 1 бал = 4 бали;	
– практичні завдання: 2 завдання × 2 бали = 4 бали.	
<i>Усього: 8 балів.</i>	
8 балів	– надано правильні відповіді на всі запитання тесту; практичні завдання: виконані в повному обсязі, чітко, логічно, з урахуванням усіх вимог і інструкцій; продемонстровано вміння застосовувати теоретичні знання на практиці, використано творчий підхід та глибоке розуміння матеріалу.
6–7 балів	– надано 3 або всі правильні відповіді на тестові запитання. практичні завдання: виконані переважно правильно, з незначними неточностями; дотримано більшості вимог, рішення логічне та зрозуміле, але творчий підхід проявляється частково.
4–4 балів	– надано 2 або 3 правильні відповіді на тестові запитання.

	практичні завдання: виконані частково або з помітними помилками, не всі вимоги дотримані; рішення містить логічні прогалини або неточності, творчий підхід відсутній.
2–3 бали	– надано 1 або 2 правильні відповіді на тестові запитання. практичні завдання: виконані фрагментарно, із суттєвими помилками, більшість вимог не виконано; рішення є нелогічним, відсутній творчий підхід.
0–1 бала	– надано 0 або 1 правильну відповідь на тестові запитання. практичні завдання: виконані неправильно або не виконані взагалі; рішення не відповідає умовам завдання, вимоги не дотримані, відсутній будь-який аналіз або творчий підхід.

Критерії оцінки підготовки та захисту індивідуального проєкту

16-20 балів	Аспірант творчо поставився до виконання індивідуального проєкту, самостійно здобув і використав наукову інформацію з авторитетних джерел (наукові журнали, бази даних, монографії тощо) для виконання професійно спрямованого індивідуального проєкту, пов'язаного із тематикою наукового дослідження; використав доцільні методи дослідження та обробки результатів; аргументовано презентує його, виявляючи комунікативну гнучкість під час обговорення та нестандартність мислення; надає повні, логічні, структуровані відповіді на запитання під час презентації, використовує точну термінологію, наводить приклади або аргументи для обґрунтування відповіді; використано творчий підхід, продемонстровано глибоке розуміння матеріалу. Презентація за формою та змістом відповідає поставленому завданню. Здобувач демонструє відмінне володіння навчальним матеріалом, дотримується регламенту та дає грамотні коментарі до демонстрації.
11-15 балів	Аспірант достатньо відповідально поставився до виконання індивідуального проєкту, самостійно здобув і використав наукову інформацію з авторитетних джерел (наукові журнали, бази даних, монографії тощо) для виконання професійно спрямованого індивідуального проєкту, пов'язаного із тематикою наукового дослідження; проєкт чіткий, комплексний, з повним обґрунтуванням кожного етапу; аспірант аргументовано презентує його, виявляючи комунікативну гнучкість під час обговорення та нестандартність мислення; надає повні, логічні, структуровані відповіді на запитання під час презентації, використовує точну термінологію, наводить приклади або аргументи для обґрунтування відповіді; продемонстровано глибоке розуміння матеріалу. Презентація добре оформлена та приваблива. Аспірант відповідає на поставлені під час захисту питання, надає грамотні коментарі до демонстрації.
6-10 балів	Аспірант достатньо відповідально поставився до виконання індивідуального проєкту, самостійно здобув і використав наукову інформацію з авторитетних джерел (наукові журнали, бази даних, монографії тощо) для виконання професійно спрямованого індивідуального проєкту, пов'язаного із тематикою наукового дослідження; проєкт чіткий, комплексний, з повним обґрунтуванням кожного етапу. Аспірант відповідає не на всі поставлені під час захисту питання, має ускладнення із наданням коментарів до демонстрації
1-5 балів	Аспірант не зовсім відповідально поставився до виконання проєкту, який охоплює ключові аспекти теми, але частково бракує глибини або деталізації; презентує проєкт дотримуючись завчасно підготовленого тексту; презентація оформлена з незначними недоліками. Аспірант відповідає лише на окремі поставлені під час захисту питання, має значні ускладнення із наданням коментарів до демонстрації
0 балів	Аспірант безвідповідально поставився до виконання проєкту, не дотримався поставлених вимог, презентація та оформлення не відповідають вимогам. Аспірант відповідає лише на окремі поставлені під час захисту питання, має ускладнення із наданням коментарів до демонстрації

Зміст

ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ГЕНЕЗА КОМПАРАТИВІСТИКИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тема 1. Педагогічна компаративістика як галузь наукових знань.

Компаративістика як комплексна методологія зіставлення об'єктів з метою їх типологізації та пізнання суттєвих зв'язків. Компаративістика як наука (порівняльне мовознавство, порівняльна філософія,

порівняльна економіка, порівняльне правознавство, порівняльна соціологія, порівняльна педагогіка). Порівняльна педагогіка як метод, наука та навчальна дисципліна. Генеза порівняльної педагогіки у світі. Термінологічне поле педагогічної компаративістики. Педагогічна компаративістика – предмет, мета, завдання, функції, рівні. Джерельна база компаративістики.

Тема 2. Характеристика методів порівняльно-педагогічних досліджень.

Сутність порівняльно-педагогічного дослідження, його методологічна основа. Методи порівняльно-педагогічних досліджень: теоретичні, емпіричні, кількісної обробки результатів дослідження.

Місія педагогічної компаративістики в умовах реформування освіти в Україні.

Тема 3. Становлення і розвиток педагогічної компаративістики: глобальний і національний контексти.

Особливості становлення і розвитку педагогічної компаративістики. «Батько» порівняльної педагогіки Марк Антуан Жюльєн Паризький. Провідні дослідники компаративісти та їх внесок у розбудову методології порівняльної педагогіки (М. Седлер, І. Кендл, Н. Хенс, Ф. Шнейдер, У. Брікман, Дж. Бірідей, Б. Холмз, Г. Ноа, М.А. Екштейн, М. Брей, М. Мензон та ін.).

Порівняльна педагогіка в контексті глобалізації – трансформація методологічних постулатів від лінійних запозичень у напрямі багатовимірного аналізу на засадах системного, культурологічного, синергетичного та прогностичного підходів.

Тема 4. Компаративістський аналіз систем зарубіжної професійної освіти

Підготовка людини до життя в полікультурному та інформаційному середовищі як основна мета сучасної освіти. Система освіти Великої Британії: компаративістський аналіз. Система освіти США: компаративістський аналіз. Система освіти Румунії: компаративістський аналіз. Порівняльний аналіз цілей, змісту, методів і форм навчання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ПОРІВНЯЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 5. Структура, методологічні засади та приклади досліджень педагогічної компаративістики

Роль наукової теорії для компаративістських досліджень. Структура порівняльних досліджень: опис, інтерпретація, юстапозиція, моделювання. Методологічні стандарти порівняльних досліджень: вибір мети і предмету дослідження, їх концептуалізація; вибір методів, технік і засобів дослідження; відбір експериментального матеріалу (проб, випробувань) і засобів отримання інформації; організація дослідження; аналіз та інтерпретація одержання результатів. Міжнародні дослідження шкільної успішності (IEA) як приклад порівняльних досліджень. Проблема критеріїв порівняння.

Тема 6. Світова науково-дослідна інфраструктура компаративістики вищої освіти

Поняття про науково-дослідну інфраструктуру досліджень педагогічної компаративістики її класифікація. Осередки наукової інформації компаративістичного спрямування. Центри документації та їх види. Документація з глобальних проблем освіти. Осередки порівняльної статистики. Товариства з компаративістики вищої освіти (в світі, в Європі, в Україні).

Журнали з порівняльної педагогіки та їх роль у проведенні порівняльних досліджень. Найважливіші дослідницькі осередки. Компаративістична періодика.

Тема 7. Перспективи розвитку вищої професійної освіти в світі

Сучасна цивілізація і вища освіта. Необхідність професійної підготовки високого рівня. Держава, корпорації, суспільні інституції, що зацікавлені в зростанні рівня освіченості громадян. Проблеми всезагальності вищої освіти. Ідеї неперервності освіти. Формальна і неформальна вища освіта. Вплив глобалізації та інформатизації на організацію вищої професійної освіти. Дистанційна освіта, її розповсюдження.

Конкурентоспроможність країн з продажу освітніх послуг. Порівняльний аналіз національних систем вищої професійної освіти: переваги і недоліки. Можливості навчання за кордоном. Напрями дослідження перспектив розвитку вищої професійної освіти провідними міжнародними міжурядовими і неурядовими організаціями.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

1. Основні концепції педагогічної компаративістики.
2. Педагогічна компаративістика в Україні: стан і напрями розвитку.
3. Компаративна складова дисертаційного дослідження з професійної освіти.
4. Структура та методологічні засади порівняльних досліджень.
5. Методологічні підходи, принципи та методи досліджень у галузі педагогічної компаративістики.
6. Засоби діагностики результатів навчання у різних освітніх системах.
7. Вплив глобалізації та інформатизації на організацію вищої професійної освіти.
8. Суб'єкти освіти в мультикультурному просторі.

Література

Обов'язкова

1. Авшенюк Н. М. Тенденції розвитку транснаціональної вищої освіти у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. : монографія; за ред. Лещенко М. П. Київ : Інститут обдарованої дитини, 2015. 610 с.
2. Борова Т.А., З.В. Рябова, Г.Ю. Кравченко, О.О. Почуєва Педагогічний консалтинг: навч. посіб. Луцьк: Терен, 2019. 324 с.
3. Бідюк Н. М. Порівняльна педагогіка в схемах і таблицях : навч. посіб. Хмельницький : ХНУ, 2017. 267 с.
4. Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. К.: ДАКККиМ, 2008. 291 с.
5. Галус О.М., Шапошнікова Л.М. Порівняльна педагогіка. К. : Вища школа, 2006. 216 с.
6. Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів: хрестоматія / упорядн. О.І. Локшина. К.: Педагогічна думка, 2015. 176 с.
7. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. / І.М. Богданова, Н.І. Дідусь, З.Н. Курлянд, М.Ф. Ломонова, О.С. Цокур, Н.А. Шевченко, О.М. Яцій. Одеса: ПДПУ ім. К.Д. Ушинського, 2000. 164 с.
8. Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів: хрестоматія / авторський колектив. За ред. О.І. Локшиної. К.: Педагогічна думка. 2015. <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/714839>
9. Професійні навчальні заклади в країнах Європейського Союзу / за заг. ред. В. О. Радкевич. Київ: ІНТОН НАПН України, 2017. 210 с.
10. Професійні стандарти і кваліфікації у країнах з високорозвинутою економікою / Л. П. Пуховська, А. О. Ворначев С. В. Мельник Ю. І. Кравець за наук. ред. Л. П. Пуховської. Київ : «НВП Поліграфсервіс», 2014. 231 с.
11. Професійний розвиток персоналу підприємств у країнах Європейського Союзу: посібник / Л. П. Пуховська, А. О. Ворначев, С. О. Леу ; за наук. ред. Л. П. Пуховської. Київ: ІНТОН НАПНУ. 2015. 176 с.
12. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти : навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 319 с.
13. Сисоева С.О., Кристопчук Т.Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика: навч. посіб. Київський університет імені Бориса Грінченка. Рівне : Овід, 2012. 352 с.
14. Системи оцінювання якості професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: монографія / за заг. ред. О. В. Бородієнко. Київ : ІНТОН НАПН України, 2018. 223 с.
15. Сучасні моделі професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: порівняльний досвід: монографія / В. О. Радкевич, Л. П. Пуховська, О. В. Бородієнко, О. П. Радкевич, Н. В. Базелюк, Н. М. Корчинська, С. О. Леу, В. В.Артемчук ; за заг. ред. В. О. Радкевич. Київ: ІНТОН НАПН України, 2018. 223 с.
16. Чепіль М. М. Порівняльна педагогіка: навч. посіб. К. : Академвидав, 2014. 216 с.

Додаткова

1. Абашкіна Н. В. Рушійні сили розвитку професійної освіти в зарубіжних країнах. *Наукові записки Ніжинського держ. пед. ун-ту ім. М. Гоголя. Псих. пед. науки*. Ніжин, 2002. № 4. С. 45–48.
2. Бацуровська І. В., Ручинська Н. С. Перспективні напрями модернізації вищої освіти. *Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології*. 2014. Вип. 1. С. 46–49.
3. Бідюк Н. М. Порівняльно-педагогічні дослідження у контексті розвитку інтеграційних процесів в освіті. Університет на шляху Болонських перетворень: зб. наук.-метод. пр. / за заг. ред. М. Є. Скиби, С. Г. Костогриза. Хмельницький ХНУ, 2012. С. 73–76.
4. Біницька К. М. Розвиток вищих педагогічних шкіл у Республіці Польща (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Київський ун-т ім. Бориса Грінченка. Київ, 2013. 218 с.
5. Будник О. Б. Порівняльна педагогіка : методичні рекомендації до вивчення курсу / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2016. 76 с.
6. Грищук Ю. В. Розвиток педагогічної освіти у Республіці Польща в контексті європейських

- інтеграційних процесів: дис ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Київський ун-т ім. Бориса Грінченка, 2019. 309 с.
7. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика : монографія / за ред. Н. Г. Ничкало. Хмельницький : ТУП, 2002. 334 с.
 8. Корольова Л. В. Порівняльний аналіз етапів розвитку вищої педагогічної освіти Румунії та України. *Науково-педагогічний журнал «Молодь і ринок»*, 2020. 3 (182), 172 – 177. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2020.216811>
 9. Кошарна Н. В. Педагогічна підготовка вчителя в системі вищої освіти Швеції: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ, 2012. 230 с.
 10. Кряжев П. В. Тенденції реформування вищої освіти в країнах Західної Європи : дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. Київ, 2008. 246 с.
 11. Кристочук Т. Є. Тенденції розвитку педагогічної освіти в країнах Європейського Союзу: дис. д-ра пед. наук: 13.00.04 / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. Київ, 2014. 559 с.
 12. Курс лекцій з порівняльної педагогіки / за заг. ред. чл.-кор. НАПН України Г. В. Троцько. Харків, 2007. 264 с.
 13. Ничкало Н., Лук'янова Л., Хомич Л. Професійна підготовка вчителя: українські реалії, зарубіжний досвід. *Науково-аналітична доповідь*. Київ: Тов. «Юрка Любченка», 2021. 54 с. URL: file:///C:/Users/%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81/Desktop/analit_dopovid_2021.pdf
 14. Ничкало Н. Г. Порівняльна професійна педагогіка як галузь педагогічного знання. Порівняльна професійна педагогіка. 2011. № 1. С. 6–18.
 15. Огієнко О. І. Тенденції розвитку освіти дорослих у скандинавських країнах: монографія / за ред. Н.Г. Ничкало. Суми: Еллада, 2008. 444 с.
 16. Порівняльна педагогіка: конспект лекцій; упоряд. Є.Л. Сковорчевська. Харків: ДБТУ, 2022. 117 с.
 17. Проценко О. В. Система післядипломної педагогічної освіти в Греції: дис. на здобуття наук. ступеня кандидата пед. наук: 13.00.04 / Київ, 2009. 270 с.
 18. Радкевич В. О. Професійна освіта і навчання: європейський контекст розвитку. Науковий вісник Ін-ту проф.-техн. освіти НАПН України. Професійна педагогіка: зб. наук. пр. Житомир : Євенок О., 2017. С. 5–15.
 19. Сапожников С. В. Вища педагогічна освіта в країнах Чорноморського регіону: історія і сучасність: монографія, Дніпропетровськ: Інновація, 2013. 480с.
 20. Сбруєва А.А. Єременко І.В. Формування європейського виміру забезпечення якості вищої освіти в контексті інтернаціоналізації освітнього простору. СумДПУ імені АС Макаренка. 2019. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=YBR7gMcAAAAAJ&view_op=list_works&sortby=pubdate
 21. Соколова І. Наукові підходи до проведення компаративних досліджень в освіті. *Освітологія = Oświatologia*: укр.-пол. щоріч. Київ, 2014. № 3. С. 23–29.
 22. Хриков Є.М. Аналіз стану періодизації історико-педагогічних явищ. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*, 2016. 6 (303). С. 182-196.
 23. Boichenko, M. Sbruieva, A. (2019). Methodological model of comparative research in gifted education in the USA, Canada and the UK. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 4 (88). Р. 151–163. DOI 10.24139/2312-5993/2019.04/151-163.
 24. Discourse formation in comparative education. (2011) Ed. by J. Schriewer. Peter Lang. GmbH; 4th Revised edition.
 25. Korolova L., Rudenko Y., Naboka O., Kozhukhova K., Kazakevych O., Semenikhina O. Online Learning with the Eyes of Teachers and Students in Educational Institutions of Ukraine. *TEM Journal*. 2021. Vol., 10, Issue 2, P. 922-931.

Інформаційні ресурси

Адреси електронних бібліотек:

1. Бібліотека ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля». URL: <https://lib.duan.edu.ua/uk/>
2. Бібліотека імені В. Вернадського. URL: <http://w.w.w.nbu.gov.ua/>
3. Бібліотека імені Максимовича. Київський національний університет імені Т.Г. Шевченка. URL: <http://www.library.univ.kiev.ua/eng/title4.php3>
4. Бібліотека ОНУ імені І.І. Мечникова. URL: <http://lib.onu.edu.ua/>
5. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського. URL: <http://dnpgov.gov.ua/ua/history/>

Інтернет-джерела

1. <https://mon.gov.ua/ua> – сайт Міністерства освіти і науки України
2. <http://naps.gov.ua/> – сайт Національної академії педагогічних наук України

3. https://imhttps://imzo.gov.ua/zo.gov.ua – сайт Інституту модернізації змісту освіти 4. http://osvita.org.ua – освітній портал (каталог освітніх ресурсів, новини освіти). 5. http://osvitanet.com.ua/ – навчально-методичний сайт ЗАТ – Інститут передових технологій. 6. http://iat.kiev.ua/ – Інститут передових технологій. 7. http://www.edu-ua.net – освітня українська мережа. 8. http://www.edu.kiev.ua/ – Educational Network Ukraine (українські інформаційні ресурси, пов’язані з освітніми організаціями, інформація про системи освіти найбільш розвинутих країн, гранти, преса, виставки, конференції, фірми та ін.). 9. http://www.osvita.org – освітньо-консультативний центр – Освіта. 10. http://o-svit.iatp.org.ua – каталог освітніх ресурсів О-СВІТ: інформація для учнів, студентів, педагогів, науковців. 11. http://www.osvita.org.ua/ – освітній портал (події освіти, статті тощо). 12. http://www.umo.edu.ua – ДВНЗ —Університет менеджменту освіти НАПН України. 13. http://proftekhosvita.org.ua/uk/ – портал професійно-технічної освіти України.\ http://khnu.km.ua/angl/j/arch – Порівняльна професійна педагогіка. Міжнародний науковий фаховий журнал. 14. http://pps.udpu.edu.ua/ – Науковий журнал «Порівняльно-педагогічні студії»/ The “Studies in Comparative Education”/. 15. https://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources – CEDEFOP/ Publications and Resources. 16. https://www.unesco.org – UNESCO. 17. https://eera-ecer.de/ – EERA.	
Політика курсу	
<i>Політика щодо отримання принципів академічної доброчесності</i>	– у нашому університеті академічна доброчесність передбачається за замовчуванням – це означає, що всі здані роботи є результатом розумової праці та творчості аспірантів; – академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі); – якщо аспірант/ка виконав/ла роботу когось іншого, повністю або частково, без належного цитування, завдання не буде прийняте і буде оцінене в 0 балів (без права перездати); – в академічних спільнотах плагіат представляє серйозне порушення довіри та може спричинити тяжкі наслідки, включаючи дисциплінарні стягнення, тому окремо розглядатимуться правила реферування, перефразування та цитування АБО аспіранти можуть дізнатися більше про правила реферування, парафразу та цитування за цим посиланням https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Kudinov-I.O.-Osnovi-naukovogo-czituvannya.pdf; з політикою щодо академічної доброчесності можна ознайомитись на сайті Університету: https://old.duan.edu.ua/yakist/akademichna-dobrochesnist.html
<i>Політика курсу щодо супроводу аспірантів з особливими освітніми потребами</i>	– мають право на індивідуальний підхід; – можуть звертатися до викладачки через електронну пошту або спеціальні функції платформи Google Classroom для обговорення індивідуальних потреб і корекції навчального процесу; – якщо аспіранти потребують додаткової допомоги у виконанні завдань або адаптації навчальних матеріалів, можуть отримати додаткові консультації; – якщо є труднощі з онлайн-навчанням, аспірантам можуть бути запропоновані додаткові консультації або інші формати взаємодії через онлайн-зустрічі; – можуть звертатися до викладачки для узгодження змін у термінах здачі завдань, якщо це необхідно для ефективного виконання завдань; всі зміни термінів будуть обговорюватися індивідуально, з урахуванням необхідності надання додаткового часу або змін в умовах виконання завдань; – оцінювання проводиться на основі індивідуальних досягнень і прогресу

	аспірантів; – у разі необхідності буде надана можливість звертатися за підтримкою до психологів або консультантів (кафедра психології та педагогіки), щоб подолати стрес або інші труднощі, пов'язані з навчанням; – всі питання щодо особливих освітніх потреб аспірантів будуть розглянуті в конфіденційному порядку, та інформація про особисті потреби не буде розголошуватися без згоди аспіранта; всі зміни в умовах навчання, пов'язані з особливими потребами, будуть враховуватися виключно в межах наданого дозволу; – можливе навчання за індивідуальним графіком, який оформлюється відповідно до п. 3.4 Положення про організацію освітнього процесу
<i>Політика щодо відвідування та виконання завдань</i>	– відвідування лекційних занять не оцінюється але є бажаним, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань та уточнення незрозумілих моментів; – для аспірантів, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях просто необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно; – активна участь аспіранта на практичних заняттях є обов'язковою. Рейтинг аспіранта значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних заняттях, виконання завдань для самостійної роботи та індивідуального завдання; – кожне пропущене практичне заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг аспіранта з дисципліни; – у разі пропуску практичного заняття обов'язково повинні бути вивчені теми, а також виконані всі завдання; – контроль знань (розуміння) аспірантом пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачкою за графіком консультацій, який опубліковано в електронному розкладі; – аспірант на практичному занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто.
<i>Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології</i>	обов'язкове дотримання правил внутрішнього розпорядку Університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні з аспірантами та викладачкою.
<i>Політика щодо користування Zoom під час навчання</i>	– не передавати доступ до Zoom-конференції стороннім особам. Втручання сторонніх осіб у проведення онлайн-занять розглядається як онлайн-правопорушення – зрив освітнього процесу та несанкціоноване втручання у роботу викладачки з аспірантами; – підключатись до онлайн-занять під своїм іменем, щоб викладачка мала змогу ідентифікувати аспіранта і не впускати сторонніх осіб. Якщо викладачка не побачить реальне ім'я аспіранта у списку присутніх, вона буде вимушена попросити аспіранта залишити онлайн-аудиторію, або навіть самостійно видалити з конференції; – вимикати мікрофон на занятті та вмикати тільки тоді, коли є потреба відповідати або задати запитання.
<i>Політика щодо оцінювання</i>	– оцінювання за навчальною дисципліною є рейтинговим та визначається з урахуванням поточної освітньої діяльності аспіранта (з урахуванням тем самостійної роботи та індивідуального завдання) та результатів підсумкового модульного контролю; – максимальну кількість балів, яку аспірант може набрати під час засвоєння навчальної дисципліни – 100 балів; – модульний контроль здійснюється після завершення вивчення всіх тем модуля на останньому практичному занятті модуля.
<i>Політика щодо оскарження результатів</i>	– після отримання коментарів від викладачки з аргументацією щодо оцінки, аспірант/ка має право в індивідуальному порядку задати всі питання,

<i>контрольних заходів оцінювання</i>	які його/її цікавлять стосовно результатів контрольних заходів оцінювання; – якщо питання залишається невирішеним, аспірант/ка має право звернутися до завідувачки кафедри психології та педагогіки.
<i>Політика щодо дедлайнів та відпрацювання</i>	– роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку (–1 бал запізнення від 1 до 7 днів, –2 бали запізнення більше ніж на 7 днів); – відпрацювання пропущених занять відбувається шляхом самостійного опанування аспірантами навчального матеріалу із наступною перевіркою отриманих знань у письмовій формі; – відпрацювання пропущених занять аспірантами проводиться в індивідуальному порядку.
<i>Політика щодо підвищення оцінки з дисципліни</i>	– аспірант має право підвищити оцінку з дисципліни відповідно до пп.2.4.5. Положення про організацію освітнього процесу (https://duan.edu.ua/wp-content/uploads/2024/06/pp-551-047-polozhennya-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-12-red.pdf); – заява на підвищення оцінки має бути оформлена у загальному деканаті.
<i>Політика щодо скарг і пропозицій аспірантів</i>	– аспірант/ка може обговорити скаргу з викладачкою після заняття. Якщо питання залишається невирішеним, аспірант/ка має звернутися до завідувачки кафедри психології та педагогіки; – протягом вивчення курсу аспіранти можуть звернутися до викладачки з пропозиціями щодо вдосконалення (доповнення, зміни та ін.). Дані пропозиції можуть бути висловлені усно або письмово (електронною поштою lavrenteva.o@duan.edu.ua).